

שיעור אורך התקיעות והתרועות

משנה ר"ה לג, ב

שיעור תקיעה כשלש תרועות. שיעור תרועה כשלש יבבות.

שוע"ר סי' תקצ

ד שיעור תקיעה האמורה בתורה כשיעור תרועה האמורה בתורה, ושיעור תרועה האמורה בתורה כג' יבבות.

יש אומרים דהיינו ג' כחות בעלמא והם נקראים טרומיטין.

ועכשיו שתקנו חכמים לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת כדי לצאת מכל הספיקות שיש בתרועה צריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור תרועה של סדר תשר"ת דהיינו ג' שברים בינונים שהם כג' גניחות בינוניות וכג' יללות קטנות שהרי הכל ביחד הוא תרועה של סדר תשר"ת, ובסדר תש"ת אינו צריך להאריך בתקיעותיו אלא כדי שיעור ג' שברים בינונים שזהו שיעור תרועה של סדר תש"ת, ובתקיעות של סדר תר"ת אינו צריך להאריך אלא כדי שיעור ג' יללות קטנות שזהו שיעור תרועה של סדר תר"ת.

ואם רוצה להאריך הרבה בכל תקיעה הרשות בידו להאריך כמה שירצה, ולא אמרו שיעור לתקיעות אלא שלא יפחות מהשיעור. וכן בתרועה יכול להאריך בטרומיטין כמה שירצה, וכן בשברים אם מוסיף על ג' שברים אין בכך כלום ואינו כמפסיק בין התרועה או השברים לתקיעה שלאחריו כיון שעושה כל השברים או כל הטרומיטין בנשימה אחת.

ומכל מקום נהגו שלא להוסיף על ג' שברים, אבל טרומיטין יכול לעשות כמה שירצה. ויש עושין בסוף הג' שברים קול פשוט כעין תקיעה, וכן עושין בסוף הטרומיטין, אבל אין המנהג לעשות.

ה וצריך לזהר בשברים של סדר תשר"ת שלא יאריך בשבר אחד מהג' שברים כדי שיעור ג' שברים בינונים וג' יללות דהיינו טרומיטין שזהו שיעור תקיעה של סדר תשר"ת, ואם מאריך בשבר אחד כשיעור זה יצא מכלל שבר ויקרא בשם תקיעה, ובסדר תש"ת ששיעור תקיעה הוא כג' שברים בינונים לא יאריך בשבר אחד כדי שיעור ג' שברים בינונים שלא יצא מכלל שבר ויקרא בשם תקיעה, ואם לא נזהר בכך אפילו בדיעבד לא יצא (לפי סברא זו).

ולכתחלה טוב לזהר שאפילו בסדר תשר"ת לא יאריך בשבר אחד כדי שיעור [ג'] טרומיטין, לפי שזהו שיעור תקיעה של סדר תר"ת ואם יאריך כשיעור הזה יהא עליו שם תקיעת תר"ת לא שם שבר, ולפיכך טוב לקצר בכל שבר ושבר בכל מה דאפשר, רק שלא יקצר יותר מדאי כדי שיהא עליו שם גניחה ולא שם יללה דהיינו טרומיטין.

ו ויש אומרים ששיעור יבבא היא ג' טרומיטין, ושיעור תרועה כג' יבבות שהם ט' טרומיטין.

ושיעור תקיעה כשיעור תרועה ג"כ ט' טרומיטין, ושיעור שברים בודאי לא פחות הוא משיעור תרועה ג"כ ט' טרומיטין לכל הפחות, וא"כ צריך להאריך בכל שבר לא פחות מג' טרומיטין כדי שבג' שברים ביחד לא יהא פחות מט' טרומיטין כשיעור תרועה.

ולפי דבריהם צריך להאריך בתקיעות של תשר"ת לא פחות מן י"ח טרומיטין שזהו שיעור תרועה של סדר תשר"ת דהיינו ג' גניחות וג' יבבות ביחד שהם לא פחות מ"ח טרומיטין.

ויכול להאריך בכל שבר עד פחות מעט מן י"ח טרומיטין לפי שעד י"ח טרומיטין אין שם תקיעה. ומכל מקום לכתחלה לא יאריך בשבר אחד כדי ט' טרומיטין שזהו שיעור תקיעה בסדר תר"ת וא"כ שם תקיעת תר"ת עליו. אבל בדיעבד יוצא אם האריך בשבר של תשר"ת פחות מ"ח טרומיטין כיון שבזה הסדר עדיין אין עליו שם תקיעה.

ובסדר של תש"ת צריך להאריך בתקיעות כשיעור ט' טרומיטין שזהו שיעור [תרועה] של זה הסדר, ולא יאריך בשבר כשיעור ט' טרומיטין, ואם האריך אפילו בדיעבד לא יצא לפי שיצא מכלל שבר ונכנס בכלל תקיעות של זה הסדר.

ז ולענין הלכה יש להחמיר בשל תורה כסברא האחרונה דהיינו שיאריך בתקיעות תשר"ת כשיעור י"ח טרומיטין לכל הפחות, ובתקיעות תש"ת כשיעור ט' טרומיטין לכל הפחות, ובכל שבר יאריך מעט כדי ג' טרומיטין, ולא יאריך עד ט' טרומיטין אפילו בסדר תשר"ת, ובכל תרועה צריך לעשות ט' טרומיטין

כמו שנתבאר. אבל בדיעבד שכבר תקע ושינה אחד מכל אלו אינו צריך לחזור ולתקוע מפני שיש לסמוך על סברא הראשונה.

אבל אם שינה בשני דברים בענין שלפי שתי הסברות לא יצא כגון שלא האריך בתקיעותיו כשיעור שנתבאר לפי סברא האחרונה והאריך בשבר מן השברים יותר משיעור שנתבאר לפי סברא הראשונה, או שלא האריך בשבר אחד מן השברים כשיעור שנתבאר לפי סברא האחרונה דהיינו ג' טרומיטין ובשבר אחד מן השברים האריך יותר משיעור שנתבאר לפי סברא הראשונה צריך לחזור ולתקוע (כדין הטועה בתקיעותיו ועל דרך שיתבאר) ואינו יכול לתפוס קולות של שתי הסברות כיון שהן סותרות זו את זו.

ח היבבות של תרועות וכן הג' שברים שהם במקום תרועה צריך לעשותן בנשימה אחת ואם לא עשאן בנשימה אחת לא יצא שתרועה אחת אמרה תורה ולא מופסקת לשתי תרועות.

אבל השלשה שברים ותרועה דתשר"ת אע"פ ששתיהן ביחד הן במקום תרועה אחת האמורה בתורה דשמא היא הגניחה והיללה ביחד זו אחר זו אעפ"כ אין צריך לעשותן בנשימה אחת לפי שאין דרך האדם לגנוח וליילל בנשימה אחת אלא מפסיק ביניהם כדי נשימה דהיינו שעושה נשימה בינתיים ולפיכך גם התוקע צריך לעשות נשימה בינתיים ומכל מקום לא יפסיק יותר מכדי לעשות נשימה אחת בינתיים ולא ימתין מלהריע עד שיקרא המקרא לפניו מלת תרועה אלא יריע מעצמו אחר השברים תיכף ומיד לאחר שעשה נשימה אחת.

ט ויש אומרים דאע"פ שאין דרך האדם לגנוח וליילל בנשימה אחת מכל מקום כיון דמה שאנו תוקעין שברים ותרועה הוא מחמת ספק דשמא זהו תרועה האמורה בתורה א"כ אין לנו להפסיק שהרי תרועה אחת אמרה תורה ולא מופסקת לשתי תרועות לפיכך אם עשאן בשתי נשימות לא יצא אלא יעשה אותן בנשימה אחת ומכל מקום יפסיק מעט ביניהם בענין שיהיו נחלקין לשתי קולות.

והמנהג במדינות אלו כסברא הראשונה ואין לשנות המנהג מפני המחלוקת אבל במקום שאין מנהג קבוע יש להנהיג לעשות בתקיעות מיושב בנשימה אחת כדי שתהיה הברכה שמברכין עליהם כהלכה לדברי הכל שאף לסברא הראשונה יש אומרים שאם עשאן בנשימה אחת יצא כמו התוקע תר"ת או תש"ת בנשימה אחת דיצא כמו שיתבאר אבל בתקיעות מעומד שאין מברכין עליהם יעשה בשתי נשימות כדי לחוש לסברת מי שאומר דלסברא הראשונה אם עשאן בנשימה אחת לא יצא.

התוקע תר"ת או תש"ת בנשימה אחת אם הפסיק מעט ביניהם בענין שיהיו נחלקין לג' קולות יצא. ויש אומרים שלא יצא וצריך לחזור ולתקוע כל הג' קולות שהתקיעה הראשונה לא היה לה הפסק וסוף והתקיעה האחרונה לא היה לה ראש והתחלה שעשה הכל בנשימה אחת. ואף על פי שהעיקר כסברא הראשונה מכל מקום יש לחוש לסברא האחרונה ויחזור ויתקע כל הג' קולות.

חידושי צמח צדק עו, א

נראה דאף לריב"א וריב"ם דתרועה היא ט' טרומיטין, אין מוכרח דג' שברים ארוכים כט' טרומיטין ... לכן אין צריך להאריך בשברים רק שיהיה ארוך יותר מטרומיט אחד, אבל אין צריך להאריכו כג' טרומיטין.